

ГІБРИДНА ВІЙНА ПРОТИ УКРАЇНИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ЄС

Худолій Анатолій

д. політ. н, професор кафедри англійської філології
Національний університет «Острозька академія»,
м. Острог, Рівненська обл., Україна
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8144-126X>

Другий рік триває повномасштабна агресія РФ проти України, так звана гібридна війна, яка супроводжується агресивними військовими діями з одночасним використанням низки політичних, економічних та інформаційно-пропагандистських заходів.

Військова складова проблеми. Слід зауважити, що гібридна війна з боку Кремля супроводжується змінами у військовій сфері. Зміни охоплюють модернізоване і нове озброєння та військову техніку, зокрема: танк Т-72Б3; РСЗВ «Град», «Ураган», «Торнадо»; броневих автомобілі «Рись», «Тигр»; міномет 2С4 «Тюльпан»; вогнеметну систему ТОС-1 «Буратино»; зенітно-ракетні комплекси «Тор», «Бук-М1» і «Бук-М2»; зенітний ракетно-гарматний комплекс «Панцирь-С1»; комплекси радіотехнічної розвідки «Зоопарк-1М»; комплекси радіоелектронної боротьби «Ртуть-БМ», «Леер-2», 1РЛ257 «Красуха-4»; БПЛА «Тахιον», «Форпост», «Орлан-10»; переносний зенітно-ракетний комплекс 9К333 «Верба»; реактивний піхотний вогнемет «Шмель-М»; радіолокаційні станції 1Л271 «Аистенок» і ПСНР-8М [4].

Інформаційно-пропагандистська складова проблеми. Гібридна війна супроводжується інтенсивною інформаційною війною, яка бере свій початок з часу проголошення Україною незалежності. Інформаційна зброя, яка охоплює дезінформацію та пропаганду, спрямована на всі суспільні прошарки. Відповідно вони різняться цільовими настановами та завданнями. Ключова мета інформаційної кампанії Кремля полягає у підриві державності України, виправданні війни Росії, дискредитації керівництва України та ЗСУ.

Слід зауважити, що за час повномасштабної війни, Росія виправила недоліки і продовжує інформаційну війну на декількох фронтах, проти України та Заходу, шукаючи підтримку серед інших країн (Китай, Індія) і в експертному середовищі. Свідченням посилення інформаційних атак є поява публікацій у низці міжнародних ЗМІ про шкідливість санкцій проти Росії, висловлення звинувачень проти США, які, начебто, є причиною виникнення агресії проти України, оскільки спровокували РФ. Послабивши Росію, Сполучені Штати, таким чином, послаблюють Китай, що в свою чергу, призведе до зростання цін на зерно й енергоресурси, традиційні товари американського експорту[3]. Ще однією інформаційною атакою є твердження російських пропагандистів про те, що українсько-російський конфлікт має локальний характер, і жодним чином не вплине на глобальні процеси, ні в Європі, ні в Азії, а його підживлення, тобто

підтримка з боку Заходу, матиме негативні наслідки для партнерів України, як в економічному, так і в енергетичному, та соціальному планах.

Російська інформаційна війна програє українським нарративам. Україна демонструє світові фізичну і духовну стійкість, надзвичайну креативність та автентичність у комунікаціях. І такий підхід набагато ефективніший, ніж стиль комунікації президента Путіна. Путінські заяви контрастують з поведінкою та комунікацією президента Зеленського, українського уряду, громадянського суспільства та простих людей [5]. Ефективності українських нарративів сприяє постійна присутність України у міжнародних медіа, що заповнювали прогалини, які були у багатьох європейців та американців. Незважаючи на радикальні наративи деяких коментаторів FoxNews та інших маргіналів, вони приваблюють лише периферію американського електорату. Існує сильна підтримка України серед більшості американців.

Інформаційна війна проти Заходу. Росія веде добре продуману інформаційну війну проти Західних країн, спрямовуючи свої зусилля проти слабких місць ЄС та США, союзників України.

Уразливим регіоном Європи є Балкани, тому не дивно, що політичні та військові конфлікти відбуваються там на постійній основі. І ключовою країною, яка перебуває під впливом Кремля, є Сербія. Президент Сербії А. Вучич має регулярні зустрічі з В. Путіним, у Сербії зростає кількість російських ЗМІ та громадських організацій. Показовим у цьому плані є діяльність Російського гуманітарного центру в м. Ніш, для якого Кремль, починаючи з 2014 року вимагає дипломатичний статус. Хоча для чого дипломатичний статус гуманітарному центру, можливо для прикриття розвідувальної діяльності на користь Росії. Центр було створено на базі військового аеродрому задля спільного реагування сербського та російського МНС у випадках стихійних лих [1]. У згаданому центрі готувався державний переворот у Чорногорії, який намагалися здійснити сербські бойовики під керівництвом російських інструкторів. Майбутні сценарії до заколотів у Македонії теж готували в російсько-сербському гуманітарному центрі. Москва підтримує проросійські політичні партії, фінансує сербські медіа, розвиває військово-технічне співробітництво, поставляючи зброю, фінансує проекти релігійних організацій (храм Святого Сави був профінансований «Газпром»), вкладає кошти в енергетику («Газпром» компанію «Нафтова індустрія Сербії»).

Додатковим осердям російської політики в ЄС є прем'єр Угорщини Орбан, який є рупором Кремля. Він демонструє свою проросійську політику, коли заявляє, що «українське зерно – це комерційний продукт з американської території, що відкриває новий вимір для дискусії про Україну» [2]. І дешевші російські енергоносії є не єдиною причиною, чому Орбан так тяжіє до Путіна. Кидаючи постійно виклики Брюсселю, він переконує своїх співгромадян у тому, що цим він їх оберігає від тих видимих негативів, якими просто таки переповнений західний світ.

У серпні 2023 року Кремль схвалив новий етап інформаційної війни проти України у західній пресі. Було ухвалено конкретні наративи, які мають підірвати імідж України у світовому медіапросторі. Згідно з визначеною стратегією, зусилля російських пропагандистів будуть зосереджені на активному поширенні теми масової мобілізації в Україні, розчаруванні Заходу контрнаступом, мирних договорів в обмін на території, тотальної корупції в Україні та покращенням життя на непідконтрольних Києву територіях [6].

Діяльність спецслужб РФ спрямована на дискредитацію України на Заході. Руйнівний вплив інформаційної війни, розв'язаної Кремлем, змусив Київ переглянути свою інформаційну політику і вчитись воювати на інформаційному фронті. Вважаємо, що України здійснила прорив, не лише в плані комунікації, але й у плані ведення інформаційної війни, і в цьому заслуга, як керівництва країни так і кожного з нас.

Список використаних джерел:

1. Джамич Ірина. Політика Росії на Балканах: жорсткий наступ м'якої сили. LB.ua. 16 січня 2018. URL: https://lb.ua/world/2018/01/16/387375_politika_rossii_balkanah_zhestkoe.html (дата звернення 30.10.2023).
2. Каспрук Віктор. Орбан перетворився на прес-секретаря Путіна в Європі. Главком. 20 вересня 2023. URL: <https://glavcom.ua/columns/kaspruk/orban-peretvorivsja-na-pres-sekretarja-putina-v-jevropi-957511.html> (дата звернення 30.10.2023).
3. Корсунський Сергій. Інформаційна складова війни: Як Росія намагається послабити підтримку Заходу. Радіо Свобода. 20 квітня 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/informatsiyna-viyna-rosiyskyu-vplyv/31811302.html> (дата звернення 30.10.2023).
4. Радковець Юрій. Гібридна війна Росії проти України: уроки та висновки. Укрінформ. 02.11.2023. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2107_122-gibridna-vijna-rosii-proti-ukraini-uroki-ta-visnovki.html (дата звернення 01.11.2023).
5. Ульяновська Марія. Російська інформаційна війна в Україні провалюється - Ніна Янковіч. Інтерв'ю. Лютий 13, 2023. Голос Америки. URL: <https://www.holosameryky.com/a/jankowicz-russian-disinformation-failing/6961072.html>(дата звернення 30.10.2023).
6. Черненко Тая. Інформаційна війна проти України на Заході: кремль затвердив новий етап. Українські національні новини. 31 серпня 2023. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/2044391-informatsiyna-viyna-proti-ukrayini-na-zakhodi-kreml-zatverdiv-noviy-etap>(дата звернення 30.10.2023).